

II AUGĻAUGI UN OGULĀJI

SLIMĪBAS

ĀBEĻU KRAUPIS (*Venturia inaequalis*)

2020. gada sezonā ābeļu kraupis tika konstatēts visos apsekotajos dārzos. Pirmās pazīmes tika novērotas augļu briešanas sākumā - lapas klāja tumši plankumi ar samtainu apsarmi. Slimības izplatība uz lapas nepārsniedza 5% robežas. Nekoptajā dārzā slimības skarto lapu skaits salīdzinoši lielāks.

Par slimības bīstamību šajā sezonā liecinās no iepriekšējās sezonas dārzā pārziemojošie kraupja bojātie augļi un lapas. Mitrš un lietains laiks būs veicinošie apstākļi, lai ierosinātu slimības atsākšanos.

BUMBIERU-KADIĶU RŪSA (*Gymnosporangium sabiniae*)

Mazdārziņos novērota atsevišķās vietās. Slimības infekcija skāra nelielu lapas virsmu, apmēram 1% robežās. Reģionā plašu bumbieru stādījumu nav.

Gaisa temperatūra pavasara mēnešos virs +14°C, mitrums uz augu lapu virsmām un vējains laiks, - tie ir galvenie priekšnoteikumi rūsas izplatībai. Rūsas otrs saimniekaugs ir kadiķis, tāpēc jāparūpējas, lai bumbieru tuvumā netiktu audzēti kadiķi.

ĀBEĻU, BUMBIERU KAITĒKĻI

ĀBEĻU ZIEDU SMECERNIEKS (*Anthonomus pomorum*)

Pirmās augļu dārzā pamostas ābeļu ziedu smecernieku vaboles. Apsekotajos dārzos pērn to skaits bija salīdzinoši neliels. Par to arī liecināja kāpuru izgrauzto ziedpumpuru īpatsvars.

Ābeļu ziedu smecernieks būs atrodams arī šajā sezonā, jo bija salīdzinoši labvēlīgi laika apstākļi pārziemošanai. Agri pavasarī, kad gaisa temperatūra tuvojas +10°C robežai, jāsāk rūpīgi apsekot ābeļu vainagi, vai nav parādījušies pirmie smecernieki.

ĀBOLU TINĒJS (*Cydia pomonella*)

Viens no izplatītākajiem ābolu kaitēkļiem. Sezonā feromonu slazdā noķerto tauriņu skaits bija neliels, - tikai 2 tauriņi. Pamatojoties uz to, arī kāpuru bojāto augļu īpatsvars neliels.

Lielākā vai mazākā skaitā ābolu tinējs dārzos parādīsies. Pieturoties labvēlīgiem laikapstākļiem ziemā, pārziemojošo kāpuru skaits varētu būt ievērojams. Ja jūnija mēnesī vakaros būs auksts laiks, tā ietekmē tinēju tauriņu izlidošanas intensitāte būs zema, tiks atstāts maz pēcnācēju un tinēju skaits samazināsies.

LAPUTIS (*Aphididae*)

Kāda no laputu sugām uz ābelēm sastopama katru sezonu. Ābeļdārzā varēja atrast deformētas lapas, tomēr to īpatsvars bija neliels – 1% robežās. Būtiski bojājumi netika novēroti.

Arī sezonā dārzos parādīsies laputis, taču to bojājumu raksturs nav būtisks.

KAULEŅKOKU LAPBIRE (*Blumeriella jaapii*)

Reģionā apsekotajā saldo ķiršu stādījumā netika konstatēta. Vairāk postīga skābajiem ķiršiem.

Šī ir viena no postošākajām slimībām Latvijā. Augu atliekas, no kurām neizvairīties, ir nobirušās lapas. Uz tām tad arī pārziemo lapbires slimību ierosinātāji. Būtiski slimību konstatēt un ierobežot savlaicīgi.

KAULEŅKOKU PELEKĀ PUVE (*Monilinia laxa*)

Reģionā apsekotajā ķiršu stādījumā netika konstatēta.

Jaunajā sezonā, lai izvairītos no pelēkās puves, jācenšas regulāri apsekot augi, jāizgriež un jāiznīcina visi atmirušie un sveķojošie zari.

KAULEŅKOKU SAUSPLANKUMAINĪBA (*Wilsonomyces carpophilus*)

Jūlija sākumā uz atsevišķu koku lapām novērotas pirmās sausplankumainības pazīmes. Infekcijas pakāpe uz lapu virsmas neliela -1% robežās.

Kauleņkoku sausplankumainība būs novērojama arī šogad. Tā skars stādījumus, kur iepriekšējās sezonās tika atrastas "cauršautās" lapas, kas rudenī netika savāktas un iznīcinātas.

Slimības attīstību uz izplatību veicinās gaisa temperatūra maija sākumā. Slimībai optimālā +15°C.

Arī ilgstošs augsts gaisa mitrums.

KAULEŅKOKU KAITĒKĻI

ĶIRŠU-MADARU LAPUTS (*Myzus cerasi*)

Ķiršu-madaru laputis saldo ķiršu stādījumā netika atrastas.

Labvēlīgos ziemošanas apstākļos uz atsevišķiem viengadīgajiem dzinumiem laputis būs pārziemojušas. Ja dārzā vai dārzam tuvumā augs saimniekaugs - madaras, varēsim atrast laputis.

EIROPAS ĶIRŠU MUŠA (ķiršu raibspārnbmuša) (*Rhagoletis cerasi*)

Stādījumā ķiršu mušas kāpuru bojāto ogu skaits mazsvarīgs, jo novērojumu laukā bija necīga ogu raža.

Jaunajā sezonā ķiršu mušas izplatību noteiks laika apstākļi jūnijā, - ja būs vēss un lietains, gaisa temperatūra nokritīs zem +15°C, muša aizies bojā pirms olu dēšanas.

PLŪMJU AUGĻU TINĒJS (*Cydia funebrana*)

Plūmes reģionā apsektas mazdārziņā. Plūmju tinēja kāpuru bojāto augļu skaits liels. Bojātie augļi netiek savlaicīgi savākti un tas nozīmē, ka tiek nodrošināta labvēlīga vide kaitēkļa izplatībai.

Lielākā daļa kāpuru, iespējams, būs sekmīgi pārziemojusi. Lai samazinātu kaitēkļa izplatību, sistemātiski jāsavāc un jāiznīcina kritušie augļi un jāveic citi profilaktiskie darbi.

GAIŠĀ PLŪMJU ZĀĢLAPSENE (*Hoplocampa flava*), TUMŠĀ PLŪMJU ZĀĢLAPSENE (*Hoplocampa minuta*)

Plūmes reģionā apsektas mazdārziņā. Zāģlapseņu bojāto augļu skaits neliels. Bojātie augļi

netiek savākti.

Liela loma kāpuru izdzīvošanā būs augsnes mitrumam. Masveidā savairojas pēc mitriem gadiem.

Daļa kāpuru var iet bojā pavasara salnās, kad temperatūra nokrītas zem -4°C .

AVENU, ZEMENU SLIMĪBAS

AVENU IEDEGAS (*Elsinoe veneta*)

Avenu stādījumā sezonas laikā avenū iedegu slimības pazīmes netika novērotas.

Saimniecībām, kurām ir nekopti un sabiezināti avenāji, pastāv risks, ka slimības simptomi var parādīties. Nav izvēlētas slimības neieņēmīgas šķirnes.

Silta un mitra vasara būs infekcijas izplatības risks.

PELĒKĀ PUVE (*Botrytis cinerea*)

Iepriekšējā sezonā pirmās slimības pazīmes parādījās ogu krāsošanās laikā. Infekcija stādījumā skāra tikai atsevišķus augus. Pelēkā apsarme klāja pusi no ogu virsmas. Tendence slimībai strauji paplašināties netika novērota.

Saimniecībās, kuru stādījumos regulāri tiks izgriezti slimie un nokaltušie dzinumi, apkarotas nezāles un veikti citi profilaktiskie darbi, tiks ierobežota slimības parādīšanās. Pelēkās puves ierobežošanai jāsavāc iebojātās ogas.

Mitruma ziedēšanas laikā ir viens no kritiskajiem punktiem.

AVENĀJU DZINUMU MIZAS PLAISĀŠANA (*Didymella applanata*)

Avenu stādījumā uz atsevišķu augu stublājiem novērota mizas plaisāšana. Jūlija beigās ogu nogatavošanās laikā tika atrasti atsevišķi inficēti zari. Stādījumā noražojošos dzinumus nogrieza, neatstājot celmiņus, tā ierobežojot slimības izplatības iespējas.

Saimniecībās, kurās iepriekšējās sezonās atrasti augi ar slimības pazīmēm, agri pavasarī jāizgriež un jāsadedzina visi bojātie stublāji. Tādā veidā kaut nedaudz samazinot infekcijas izplatību.

No jauna ierīkojot stādījumus, jāizvēlas audzēt slimības neieņēmīgas šķirnes.

ZEMENU LAPU BALTPLANKUMAINĪBA (*Mycosphaerella fragariae*)

Reģiona zemeņu laukos sastopama katru sezonu. Bojājumi uz lapas virsmas atšķirīgi - no 1% līdz pat visai lapas virsmai. Pirmie plankumi uz lapas novēroti jūnija beigās. Saimniecībā, kura katru gadu iepērk jaunstādus un atjauno platības, slimo augu skaits pirmajā gadā ir ļoti neliels. Nelielā infekcija būtiskus kaitējumus nenodara.

Vecākos stādījumos būs sastopama arī šajā sezonā. Par slimības ierobežošanu jādomā savlaicīgi - atjaunojot zemeņu stādījumus.

ZEMENU LAPU BRŪNPLANKUMAINĪBA (*Diplocarpon earliana*)

Reģiona zemeņu stādījumos sastopama katru sezonu. Bojājumi uz lapas virsmas salīdzinoši atšķirīgi - no 1% līdz pat 25% lapas virsmas. Pirmie plankumi uz lapām novēroti jūnija beigās. Slimības izplatība sasniedza 16% robežu no apsekotās platības.

Vecākos un nekoptos stādījumos būs sastopama arī šajā sezonā. Par slimības ierobežošanu jādomā savlaicīgi - atjaunojot zemeņu stādījumus.

AVEŅU, ZEMEŅU KAITĒKĻI

AVEŅU ZIEDU SMECERNIEKS (*Anthonomus rubi*)

Aveņu ziedu smecernieks apsekotajos stādījumos novērots katru sezonu. 2019. gadā tas pirmo reizi konstatēts jūnija sākumā, ziedlapiņu atvēršanās laikā. Īpatņu skaits salīdzinoši neliels, katrā apsekojuma reizē pa 1 vabolei.

Jaunajā sezonā zemeņu un aveņu stādījumos parādīsies aveņu ziedu smecernieks. Jācer, ka pēc siltās ziemas neliela daļa kaitnieku tomēr būs gājusi bojā. Agri pavasarī jāapseko zemeņu lauki, vēlāk aveņu stādījumi. Nebūtu vēlams abas šīs kultūras audzēt blakus, jo tas atvieglos vaboļu pārceļošanu.

AVENĀJU VABOLE (*Byturus tomentosus*)

2019. gada sezonā apsekotajā stādījumā avenāju vaboles netika atrastas. Rūpīgi apskatot gatavās ogas, avenāju vaboles kāpuri netika konstatēti.

Stādījumos, kur iepriekšējā sezonā avenāju vaboles tika atrastas, tās būs sekmīgi pārziemojušas. Jādomā par to savlaicīgu ierobežošanu.

ZEMEŅU ĒRCE (*Phytonemus pallidus*)

Reģionā vairākās sezonās apsekotajos stādījumos zemeņu ērces bojāti augi nav atrasti.

Lai izvairītos no zemeņu ērces, saimniecībā jāievēro augu maiņu, regulāri jāstāda jaunstādi.

Laika apstākļi, vēss laiks vai pretēji - karsts laiks traucēs ērces attīstību.

Būs lauki, kuros tiks konstatētas zemeņu ērces izsūktas jaunās, neizplaukušās lapas.

LAUKA MAIJVABOLE (*Melolontha melolontha*)

Pērnajā sezonā novērotajā saimniecībā lauka maijvaboles bojājumi netika konstatēti.

Saimniecībā uztur tīru melno papuvi, sezonas laikā apkaro nezāles. Tiek pareizi veidota augu seka.

Masveida savairošanās un izlidojumi konkrētā vietā notiek reizi 4-5 gados.